

O izboru u Cetinguadu Ferdinanda Habsburškog za hrvatskog kralja

Bečki prepošt Pavao Oberstein, vitez Nikola Jurišić, Ivan Katzianer i Ivan Püchler iz Cetingrada u Hrvatskoj izvješćuju 3. siječnja 1527. o tom, kako su staleži izabrali Ferdinanda I za svoga kralja i gospodara.

Uzvišeni, moćni kralju, premilostivi gospodaru! Prije svega izražavamo najsmjernije svoju spremnost u službi Vašega Veličanstva. Ovim obavieščujemo Vaše kraljevsko Veličanstvo, da nismo mogli na dan sv. Tome (21. prosinca 1526.) po nalogu Vašega Veličanstva doći na sabor staleža u Hrvatskoj, a da tamo nismo mogli stići, uzrok su bili tako loši i blatni putovi, da onaj ne bi mogao vjerovati, koji nije njima prolazio. Tako smo tek na badnjak stigli, ali nismo baš nikoga od staleža ondje našli, jer o Božiću, ostaje sve kod kuće po drevnom hrvatskom običaju, jer ove dane svetijima cijene od ikojih drugih pod godinom. Zato su se neki od staleža, kad su za naš dolazak saznali, ispričali i zamolili nas, da počekamo do bližnje subote (29. prosinca), onda da će rado doći na sabor. To smo - poslavši većini naše glasnike - saopćili i drugima, da bi na vrijeme došli; no unatoč svemu, došao je veći dio staleža tek dan kasnije u nedjelju (30. prosinca), te su staleži tek u ponedjeljak (31. prosinca) pristupili poslu i rano nas ujutro saslušali.

Kad su nas saslušali, zatražili su prije nego nam išta na našu prošnju odgovoriše, da im kažemo, je li Vaše Veličanstvo zahtjeve (članke) staleža, koje su Vam podastrli, odobrilo. Mi im odgovorismo, da se nadamo, da će oni redom raspravljati i nama na naše pitanje odgovorit, jer smatramo probitačnijim i korisnijim; da se više mari za pravičnost nego za vlastitu korist, pa smo još koju zgodnu dometnuli, te smo ih sklonili, da od toga doba nisu više pomenutoga pitanja stavljali, nego su cio dan pravično ispitivali, da li Vaše Veličanstvo i Vaša uzvišena gospođa, premilostiva nam gospodarica, imadu potpuno pravo na krunu Ugarske, a tek kasno navečer poslali su nekolicinu od staleža k nama s porukom, da su pronašli, da Vaše Veličanstvo i naša Premilostiva gospođa dovoljno pravo na krunu Ugarske imate, pa se stoga vrlo vesele zajedno s Vašim Veličanstvima. Mi smo im lijepo zahvalili, a svaki daljnji rad bude do sutradan do utorka odgođen.

U utorak (1. siječnja 1527.) sastadosmo se opet sa svim staležima rano, ujutru i zatražismo od njih odgovor radi poklonstva; no oni nam ne htjedoše ništa odgovoriti, dok ne saznadu, što je s njihovim zahtjevima. A jer ih nismo mogli na drugu koju stvar navesti, to smo do 4 sata poslijepodne - natašte - o tim zahtjevima raspravljali, ali se nikako nismo nagoditi mogli, osobito radi dva zahtjeva: radi broja konjanika i plaće njihove i radi odštete za njihove gubitke. Nekoliko su sati tražili, da im obrećemo odštetu za ono, što bi u boju s vojvodom (Ivanom Zapoljom) i njegovima izgubili, - od zahtjeva radi odštete za gubitke u boju s Turcima voljni sa bili odustati, - samo neka ih Vaše Veličanstvo odšteti za gubitke u boju s vojvodom. Doista nam je teško bilo nagoditi se radi ova dva zahtjeva; no napokon smo im morali obreći, da ćemo 1000 konjanika u zemlji držati pa svakomu po tri dukata plaćati, i to tako, da će se samo 800 konjanika među njih razdijeliti, a ostalih 200 konjanika, kao i 200 martolosa mora vrhovni kapetan Vašega Veličanstva ili tkogod, komu to Vaše veličanstvo naloži, držati. A potankosti o ovom i drugim zahtjevima, koje smo im morali ispuniti, saznati će Vaše Veličanstvo iz prijepisa našega ugovora s njima, priloženog pod A. Što se tiče drugoga zahtjeva o odšteti za gubitke, to su ga preporučili promišljanju Vašega Veličanstva, a i nas zamolili, da im obrećemo, e ćemo se, svojski zauzeti kod Vašega Veličanstva, da ga ono blagohotno ispuni.

Ali neka i to Vaše Veličanstvo znade, da su poglavito dva uzroka, koja su nam silno otešćala razprave s njima u ovo vrijeme. Jedan je taj, što su silno ugroženi i uplašeni od vojvode i kneza Krste Frankapana, jer im je taj poručio, da će ih, ne budu li njegova gospodara, vojvodu Ivana (op. a. Zapolju) kraljem svojim priznali i ne budu li na sabor došli, koji je on za drugu nedjelju (6. siječnja) u Dubravi, mjestu po prilici 3 milje od Zagreba, urekao i zaprijetio se, da će ih do sedmoga koljena proglasiti nepoštenima i oči im iskopati dati. No toga se oni toliko i ne boje, koliko toga, što on ima uza se 1500 konjanika i 1000 pješaka, a još i više vojske kupi, da nahrupi na zemlju, koja nije ničim opskrbljena niti se ubrzo opskrbiti može. Stoga je nužno, da se Vaše Veličanstvo s banom Franjom Baćanom ili drukčije kako pobrine, da se brzo pošalje u pomoć vojske i topova i da se sve učini; što se u takim prilikama Vašemu Veličanstvu prikladnim čini.

A drugi razlog tomu, da nam je naša zadaća otešćana, jest taj, što se s odaslanstvom hrvatskih staleža na dvoru Vašega Veličanstva ugovaralo i vrlo mnogo obreklo - to se poglavito ticalo onih rečenih 1000 konjanika i plaće od 3 dukata - a sve im je, pače još i više, na dvoru Vašega Veličanstva obećano. Mi bi inače njihove

zahtjeve smanjili, no i ovako nije Vaše Veličanstvo ni na koji određeni rok vezano prema našem ugovoru sa staležima, kako će to Vaše Veličanstvo moći iz privitoga prijepisa toga ugovora razabrati.

Nismo mogli postići, da staleži računaju dukat po 75 krajcara, jer vele, da bi tako da bi tako morali pri novcu gubiti. Kad smo sve ovo utanačili, tad su tekar staleži Vaše Veličanstvo i našu premilostivu gospodaricu priznali za kralja i kraljicu i poklonili se, kako se pristoji, a to će Vaše Veličanstvo iz ovdje privitoga prijepisa njihove izborne isprave, označenog sa B, koju su nam za uzvrat za našu obveznicu izdati obrekli, jasno vidjeti. A baš radi te njihove izborne isprave primorani smo zadržati se i radi pergamenta i radi pečata nekolicine, staleža, jer ih nisu uza se imali, a gdje koji je podrug do dva dana puta od svoga doma udaljen, to smo spremni, da možda tek buduće subote svoj posao ovdje dovršimo.

Premda njihova izborna isprava veli, da je rečeno priznanje Vašega Veličanstva kraljem i gospođe Vašeg Veličanstva kraljicom i poklon usliedio slobodnom voljom i smjesta na našu prošnju, to se ipak sve zbililo onako, kako je ovdje prikazano i nikako drukčije. No mi smo taj spis i po obliku i po sadržaju priloženoga prijepisa prihvatili cijeneći da je bolje i časnije, da se ovako prikaže, nego da se sazna da je ta stvar teško i nakon duga nagovaranja postignuta.

Mi smo ovdje po nalogu Vašega Veličanstva raspravljali sa staležima, kako bi oni bana u njegovoj službi potpomagali, a nastojanje kneza Krste onemogućili, a na to su se svojevrijem i poslušno odazvali tomu i obrekli, da će svima silama poraditi, ali da treba, da i Vaše Veličanstvo sve učini, što može, poslavši amo pomenute pomoćne čete, topove, praha i.t.d.; pa su se zavjerali, da će svi skupa i svaki pojedinac od njih ustati za spas ove zemlje, čim se pokaže potreba.

K tomu smo pronašli, da bi Vaše Veličanstvo za same posade u mjestima Hrvatske trebalo više od 300 vojnika, zato neka Vaše Veličanstvo milostivo sve promisli, što mu se čini potrebnim.

Sjutradan, naime na novu godinu, kad su se poklonili, dođe poslanik kneza Krste k nama i svemu saboru s pozivom, da staleži dođu na određeni dan u Dubravu, kako je to već knez Krsto odredio i uglavio, - a dodao je poruci, neka sami jedan dan odrede, kad bi k njima došao, ako oni ne će do njega da dođu, jer imade s njima o stvarima raspravljati, do kojih stoji čast i dobrobit njihova. Mi smo na to staležima svjetovali i naložili, da poslaniku kneza Krste ništa drugo ne odgovore nego to, da su se već Vašem Veličanstvu poklonili, zato da bez znanja i privole Vašega

Veličanstva nikamo izvan zemlje ni na jedan dan oputovati ne će niti smiju koga k sebi pustiti, da tako što čuju, niti se u kakov sabor sastajati, a ima li im što javiti, to neka Vašemu Veličanstvu dojaviti, pa što god Vaše Veličanstvo učini, to će pokorno poslušati i učiniti. Ovako su staleži i učinili i tako su konačno i odgovorili, pače još su i više uzroka naveli zašto su se Vašemu Veličanstvu poklonili, pa kada je glasnik među ostalim kazao, da i su knez Krsto i oni dosta dugo Nijemcima služili pa da dobro znadu, što su postigli, tada mu uzvратиše; da, i knez Krsto dobro znade, što je u Ugarskoj privrijedio, gdje su ga za njegovu bradu vukli.

Što se tiče kneza (Ivana) Karlovića, javljamo Vašemu Veličanstvu, da je nekoliko puta do nas slao i tražio, da mu se 250 konjanika odredi, jer mu je to Vaše Veličanstvo obreklo. Novi kapitani zaključili su, da mu se to i učini, kada mu je Vaše Veličanstvo obećalo, da se ne bi šta gore dogodilo. A da se to ne zbude ne ćemo Vaše Veličanstvo ni opominjati, da u tome bude popustljivo.

Staleži Hrvatske utječu se pismeno vašemu veličanstvu radi nekih stvari, za koje će Vaše Veličanstvo iz njihova lista saznati, a mi pokorno molimo, da bi im Vaše Veličanstvo milostivo želju ispunilo, a među ostalim molimo, da bi im Vaše Veličanstvo milostivo latinsko pismo poslalo, u kojem bi zadovoljstvo i zahvala Vašega Veličanstva radi njihova poklona lijepim i milostivim riječima i sklonost Vašega Veličanstva prema njima izražena bila, kako to Vaše Veličanstvo umije milostivo učiniti, a to bi zemlji u ovo teško i burno doba vrlo utješljivo bilo i najbolji bi utisak učinilo.

Rečeni su staleži bili odlučili, da će nakon izbora Vašemu Veličanstvu poslati sa mnom - prepoštom - poslanstvo, kad smo promislili, da bi to bilo Vašemu Veličanstvu na teret, svjetovali smo im, da to ne čine, dok mi Vaše Veličanstvo ne obavijestimo, a Vaše nam Veličanstvo javi, kad bi to zgodno i povoljno bilo i bi li uopće slati poslanstvo ili ne. Mislimo naime, da nije potrebno, da i Vašemu Veličanstvu i sebi troškove čine, samo radi toga, što su Vaše Veličanstvo priznali svojim kraljem i gospodarom. Neka im dakle Vaše Veličanstvo zgodno odgovori.

Sa svim ovim smjerali smo najpokornije postići najpovoljnije, te se Vašoj milosti preporučamo.

U Cetinu u Hrvatskoj, trećega dana, mjeseca siječnja ljeta Gospodnjega 1527. Vašega kraljevskoga Veličanstva najpokorniji savjetnici i kapitani: Paulus von

Oberstain; thumprobst (prepošt) zu Wien, Niclas Jurischitz riter, Hanns Katzianer, Hanns Püchler.

Izborna listina cetinskoga sabora od 1. siječnja 1527.

Mi Andrija, po milosti Boga i apostolske stolice biskup kninski i opat toplički, knezovi Ivan Torkvat Krbavski, Nikola Zrinski, Krsto i Vuk braća i Juraj Frankapani Senjski, Krčki i Modruški, Stjepan Blagajski, zatim Krsto Peranski, Bernardo Tumpić Zečevski, Ivan Kobasić Brikovički, Pavao Janković, Gašpar Križanić, Toma Čipčić, Mihajlo Škoblić, Nikola Babonožić, Grgur Otmić, sudac županije zagrebačke, Antun Otmić, Ivan Novaković, Pavao Izačić, Gašpar Gusić, Stjepan Zimić i svi koliki ostali plemići, velikaši, kao što i sav kolik narod plemenitih županija, gradova i kotara hrvatske kraljevine na vječni spomen ispovijedamo, priznajemo i na znanje dajemo ovim pismom svakomu. Pošto je prejasni i premogući knez i gospodin Ferdinand, po Božjoj milosti češki i hrvatski kralj, infant španjolski, knez izbornik svetoga rimskog carstva, nadvojvoda austrijski, vojvoda burgundski, brabantki, štajerski, koruški, kranjski, sleski, virtemberški i. t. d. markgrof moravski, burgovski i. t. d., grof tirolski, celjski, gorički i. t. d., gospodar krajine slovenske, Pordenona i Solnoga komorskog dobra, glavni namjesnik svetoga rimskog carstva i t. d., vladar i gospodar naš premilostivi, poslao k nama ovih dana savjetnike svoga, svetog kraljevskog Veličanstva i poslanike, časnoga naime u Isukrstu oca gospodina Pavla Oberstaina, po Božjoj milosti prepošta bečkoga, umjetnosti, filozofije i obojeg prava doktora, vrhovnoga kapetana Nikolu Jurišića, kapetana Ivana Katzianera i Ivana Püchlera, zapovjednika u tvrđavi Mjehovu, gospodu i osobite prijatelje naše: ovi nas u ime pomenutoga kraljevskog Veličanstva, od kojega imađahu dovoljnu punomoć, zamoliše, da priznamo Njegovo Veličanstvo za našega zakonitog i naravskog kralja i gospodara, a prejasnu vladaricu i gospođu Anu, ugarsku, češku i hrvatsku kraljicu, našu premilostivu kneginju i gospodaricu, za našu zakonitu i naravsku kraljicu i gospodaricu, pa da im zato prisegnemo vjernost i odanost. Uzevši dobro na um i pomno promotrivši prava, kojima je isti naš prejasni kralj sa pomenutom svojom drugom, prejasnom gospođom kraljicom i.t.d. potpuno i dovoljno potkrijepljen i opremljen, da dobije kraljevinu Ugarsku po nasljednom pravu, osobito pak radi više nepobitnih ugovora koje smo mi temeljito ogledali i pročitali i proučili, i najposlije po izboru, što je dne 16. prosinca prošle godine po odlukama i potvrđenim zakonima

kraljevine Ugarske u glavnoj skupštini staleža i redova iste kraljevine a u gradu Požunu valjano i zakonito obavljen i proglašen, pa uzevši na um također tolike milosti, pomoći i blagodati, kojima je između tolikih kršćanskih vladara samo Njegovo posvećeno kraljevsko Veličanstvo nas i kraljevinu Hrvatsku evo već više godina milostivo od bijesnih Turaka branilo, da nas bjesnilo njihovo ne prisili odmetnuti se od prave vjere i države kršćanske, te se isto kraljevsko Veličanstvo drugim neizmjernim dobročinstvima i za nas i za sve kolike prilike naše prema osobitoj milosti i .darežljivosti svojoj vazda brinulo: zato pristajemo smjerno i s poštovanjem na pravedan i pošten zahtjev pomenute gospode poslanika, te danas prije ručka dok još natašte bijasmo, u glavnoj našoj skupštini svi i svaki jednodušno i jednoglasno izabramo, priznamo, primismo, objavismo, učinismo, postavismo, proglasismo i po ulicama i uličicama dadasmo proglasiti gore pomenutoga prejasnog gospodina, kralja Ferdinanda, za našega i ciele ove slavne kraljevine Hrvatske pravoga, zakonitoga, nedvojbenoga i naravskoga kralja i gospodara, kao što i pomenutu prejasnu gospođu, kraljicu Anu, za našu i cijele kraljevine Hrvatske pravu, zakonitu, nedvojbenu i naravsku kraljicu i gospodaricu, a tako i ovim pismom biramo, priznajemo, primamo, činimo, postavljamo, proglašujemo i poštujemo oba Veličanstva kao našega (kao što je rečeno) kralja i gospodara, kao kraljicu i gospodaricu, a sve to na način, u obliku, po pravu, po običaju i sa svečanošću što ljepšom i oduševljenijom -, što ljepše i bolje mogosmo, možemo, morasmo i moramo. Podjednako se s najvećim veseljem zaklesmo zakletvom dužne vjernosti i poklonstva, i to također javno, glasno i razgovijetno, kao što nam je rečeni časni gospodin bečki prepošt svojim glasom prednjačio, pa digosmo prste i ruke uvis. Evo od riječi do riječi te zakletve: „Prisižemo i obećajemo, da će mo odsada unapredak uvijek vjerni i poslušni biti prejasnomu vladaru i gospodaru – Ferdinandu, češkome kralju i njegovoj ženi, prejasnoj gospođi Ani, rođenoj kraljici ugarskoj i češkoj i. t. d. gospodarima našim preblagim i premilostivim, kao pravim, zakonitim i naravnim nasljednicima te kralju i kraljici kraljevine Hrvatske, kao što i njihovim nasljednicima, namjesnicima i upraviteljima, da ćemo na njihovu korist i sreću misliti i prema silama svojim pomagati ih, a štetu i kvar po mogućnosti svojoj od njih odvracati i predusretati tomu pa da ćemo i sve drugo činiti, kako se pristoji i dobrim podanicima i vjernim slugama prema svomu gospodaru i na što ih dužnost veže, niti ćemo ikada više unapredak drugoga koga osim njihovih Veličanstva i njihovih nasljednika za svoga gospodara ili kralja primati i priznavati. A kad bismo zajedno ili obaška

razabrali, da tko, ili više njih, bili duhovnoga ili svjetovnoga staleža i reda, na štetu njihovih Veličanstva a na korist drugoga ili drugih riječju ili činom namjeravaju uz drugoga pristati, a ono ćemo, čim za takve ljude doznamo, odmah o tom naša Veličanstva ili poglavarstvo, od njih nama postavljena, opomenuti i obavijestiti te pomoći, da se svi ovakvi neposlušnici k dužnomu posluhu privedu -, i to bez ikakva lukavstva i prijevare, tako nam Bog pomogao i sveto evanđelje.

Zatim otpjevasmo svečano u crkvi pohođenja sv. Marije ovdašnjega samostana reda malobraćana svemogućemu Bogu na čast, slavu i hvalu pjesmu „Tebe Boga hvalimo“ i. t. d. uz neprestanu zvonjavu zvona. Tako dakle postadosmo svi i svaki zajedno s našim potonjim baštinicima i nasljednicima za sve vijekove pravi, naravni, zakoniti i nedvojbeni podanici pomenutoga prejasnog gospodina kralja i prejasne kraljice naše i njihovih budućih nasljednika koji će od njih poteći. Za čvrstu i stalnu potvrdu i za dovoljno svjedočanstvo svega toga, što rekosmo, dadosmo načiniti i sastavimo ovo pismo, što ga potvrdismo svojim običnima koje ličnima koje opet zajedničkim pečatima, e da bi vrijedilo zauvijek. Dano u gradu Cetinu, u glavnoj našoj skupštini, držanoj u gore pomenutom samostanu na prvi dan mjeseca siječnja godine poslije narođenja Spasitelja našega Isukrsta tisuću petsto dvadeset i sedme.

